

Visie ontwikkelen binnen (natuur) fotografie

#nfhoedan

Kijken en kaderen, net zolang vervreemden totdat je amper nog herkent wat je ziet. Toch is het een simpel oranje zaadje van de els op flinterdun ijs met kwel eronder. Nikon D810 met 105mm; 1,4s bij f/25; ISO 250.

Hoe ontwikkel je een eigen visie?

De weg van de **meeste weerstand**

Steeds meer van hetzelfde. Hoe kom je ervan los? Veel natuurfotografen worstelen met die vraag en willen zich onderscheiden. Maar ja, een eigen visie, die koop je niet zomaar even. Daarvoor zul je een nieuwe weg moeten inslaan en dat is er geen van de minste weerstand. Wat je daarbij nodig hebt zijn dan ook geen spullen, maar vooral inzichten. In deze tutorial deel ik mijn belangrijkste drie geheimen.

Bart Siebelink - www.mentornatuurfotografie.nl

'Gulker'. Mieren op een zoetbeschen witte muur in Zuid-Europa. Hier probeerde ik de dramatische tegenstelling tussen groot en klein te benadrukken. Nikon D810 met 105mm, 1/250s bij f/25, ISO 800.

Bouw aan je binnenwereld

Zou het niet fantastisch zijn als er zo iets bestond als een schatkamer vol met ideeën en originele invalshoeken voor verrassende foto's? Een soort vat met toverdrank waar je oneindig uit kunt tappen? Dan heb ik goed nieuws voor je, want die schatkamer bestaat echt. Nee, het is niet je fototas, die bevat alleen maar spullen. Hij bevindt zich ook niet in Island, Namibië, het Hallerbos of op de Lofoten, om maar een paar populaire bestemmingen te noemen. Daar vind je slechts onderwerpen,

terwijl we nu op zoek zijn naar ideeën. Je raadt het waarschijnlijk al, die schatkamer is je hoofd! Hij is zelfs al royaal gevuld met alle indrukken die je ooit in je leven hebt opgedaan en dat worden er elke dag meer. Dat gebeurt allemaal vanzelf, onbewust op de achtergrond. Elke persoon heeft per definitie een unieke binnenwereld. Daar ligt dan ook de sleutel naar eigenheid in jouw fotografie. Maar dan moet je wel iets snappen van de gebruiksaanwijzing van die binnenwereld. Want als je hem passief laat vollopen met de massa's natuurfoto's die je

overal al voorbij ziet komen, is het niet zo vreemd dat jouw eigen output binnen diezelfde koker blijft en dus hooguit fraai, maar weinig onderscheidend zal zijn.

Associëren

Nieuwe ideeën ontstaan immers niet door het volgen van voorbeelden, maar door het leggen van nieuwe verbindingen. Daarom zoek ik mijn inspiratiebronnen grotendeels buiten de natuurfotografie. Bijvoorbeeld in de

Ik zoek altijd naar mogelijkheden om meerdere betekenissen in een foto te leggen. Dit beeld verwijst, behalve naar kokmeeuwen, ook naar grotere thema's zoals verstedelijking en klimaatverandering. Nikon D810 met 200mm; 1/200s bij f/14; ISO 800.

schilderkunst, in tekeningen en illustraties die ik tegenkom. Zo vormen de schilders Rembrandt, Hercules Segers, Monet, Renoir, Seurat, Anselm Kiefer, Jackson Pollock en Mark Rothko voor mij belangrijke referenties als het gaat over vorm en esthetiek. Maar ook het picturale tekenwerk van Walty Dudok, Jopie Huisman en Janneke Binneman-Salentijn draait bij mij op de achtergrond vaak mee.

Qua inhoud en onderwerpkeuze haal ik veel referenties uit mijn biologische kennis, waar ik vervolgens graag een dichtelijke of filosofische draai aan geef. Ik begin nooit zomaar ergens met

fotograferen, maar ga eerst observeren en neem de tijd om alles op mij te laten inwerken. Zo kan ik mij bijvoorbeeld afvragen waarom veel bladeren eindigen in een punt. Dat blijkt de afvoer van regenwater te kanaliseren. Kijk, dat simpele gegeven maakt het al interessant. Ga je vervolgens na het maken van een paar eerste foto's, al terugkijkend op je display, associëren op zo'n hangende regendruppel, dan zie je er met een beetje fantasie een traan in. Vanaf dat moment heb je grondstof voor een onderscheidende foto.

Om deze stappen te kunnen maken, moet je dus oprecht verdiepen in natuur (door erover te

lezen, intensief te observeren en met anderen erover te praten, verruim je je referentiekader). Hoe meer je ervan afweet, hoe beter je in staat bent om bijzondere details op te merken. Daarnaast is het erg belangrijk je te verdiepen in beeldtaal, zodat je leert begrijpen hoe associaties, symbolen en metaforen werken. Ik fotografeer dus niet zozeer onderwerpen maar vooral betekenissen. Gaat er niets borrelen, dan blijft de camera in mijn tas.

Tip: Gedichten, films, advertenties en songteksten bevatten goed studiemateriaal.

Het opkomend rij hevoert het stand. Ik wilde het evit laten zien als gevincelen gaad dat in een manij wordt gespen. Nikon D810 met 105mm; 1/10s bij f/32; ISO 100.

2 Richt je op het proces en niet op het resultaat

De reis is belangrijker dan de bestemming. Zoeken is belangrijker dan vinden. Oefenen is belangrijker dan presteren. Het lijkt open deuren, maar wat betekenen ze nou voor jou als natuurfotograaf? Welnu, staar je niet blind op het onderwerp: die indringende roofvogelkop, dat erie tere bosanemoontje of die prachtige ochtendnevel. Wil je visie ontwikkelen? Laat dan het einddoel om het zoveelste mooie plaatje te maken los. Beschouw in plaats daarvan je onderwerpen hooguit als werkmateriaal. Bijvoorbeeld om je cameratechnieken beter in de vingers te krijgen. Of om je ideeëngenerator op de proef te stellen. Daarom is het essentieel dat je niet stopt

met fotograferen zodra je denkt de buit binnen te hebben. Blijf juist dan verder zoeken naar nieuwe invalshoeken en gun jezelf de vrijheid om te experimenteren. Wat gebeurt er bijvoorbeeld als je meervoudig gaat belichten, als je gaat inflitsen, als je met langere sluitertijden werkt? Daarmee maak je je activiteiten onderdeel van een groter leerproces.

Het procesbesef geeft je ook meer ruimte voor ontdekkingen dan wanneer je naar een vooraf gedefinieerd eindplaatje toewerkt.

Serendipiteit

Een belangrijk begrip hierbij is serendipiteit, ofwel de leer van de ongezochte vondst. Voorbeeld: een

paar jaar geleden stonden enkele reisgenoten en ik in de Everglades vanaf de waterkant een alligator te portretteren die stilletjes in het water lag te drijven. Toen het begon te regenen pakten we als vanzelfsprekend snel onze spullen in. Pas op het punt van wegnijden besefte ik dat juist die kringen op het water een interessanter portret opleverden. Die foto bleek later goed voor een internationale award. Dat is de verrassing van serendipiteit. Kortom: topfoto's zijn de bijvangst van een goed proces.

Tip: Serendipiteit kun je niet afdwingen, maar je kunt de kans erop wel vergroten door heel open-minded naar iets te kijken en je te laten verrassen.

Liquid metal' Alligator in Everglades, een voorbeeld van serendipiteit. Nikon D800 met 105mm, 1/400 bij f/4, ISO 2500

3 Train je vermogen om te reflecteren

Reflecteren is het vermogen om een stap achteruit te doen en kritisch te kijken naar wat je gemaakt hebt. Beperk je daarbij niet met de vraag 'vind ik het mooi?' en al helemaal niet met 'zouden anderen dit mooi vinden?'. Deze vragen zijn namelijk sterk gericht op een gesloten eindoordeel, waardoor ze het vrije denken en voelen blokkeren. Wil je het creatieve proces nog even voort laten borrelen, dan kun je beter wat meer open vragen stellen zoals: vind ik het interessant, blijft de foto boeien, op welk spoor kan ik verder, kan de foto ergens een metafoor voor zijn?

Tip: Een afbeelding prikkelt sterker als er iets te gissen overblijft. Een halve kop is vaak spannender dan een hele. Denk aan het beroemde wolvenportret van Jim Brandenburg of aan de gesloten apenoogjes, gefotografeerd door Jasper Doest.

Reflectietool

Aangezien nieuwe wegen je naar onbekend terrein leiden, heb je ook behoefte aan nieuwe toetsingscriteria. Om je daarbij wat houvast te geven, heb ik een reflectietool ontwikkeld op basis van de volgende drie criteria.

1. Verbeeldingskracht

Het vermogen om iets nieuws te bedenken of te zien. Noem het gerust 'visie'. De bijbehorende hamvraag luidt: in hoeverre is er sprake van een sterk idee?

2. Scheppingskracht

Het vermogen om iets vorm te geven, te maken. Dus alle keuzes betreffende het type lens dat je gebruikt, je camerapostie, diafragma, filters, belichting, ISO, et cetera vallen onder scheppingskracht. Hamvraag: hoe goed is het uitgevoerd?

3. Zeggingskracht

Het vermogen om te communiceren. Zeggingskracht is misschien wel de moeilijkst grijpbare, omdat het eindoordeel niet bij de fotograaf maar bij de kijker ligt. De toetsvraag luidt in ieder geval: doet het beeld je wat?

Reflectietool

Verbeeldingskracht (visie)	Scheppingskracht (maken)	Zeggingskracht (raken)	
+	+	+	= wow!
+	+	-	= kan sterker
+	-	-	= los beginnetje
+	-	+	= concept art
-	+	+	= ambacht
-	-	+	= toevalstreffer
-	+	-	= kitsch

Reflectietool ©Rart Sebelink en Lodewijk Dawers

Nikon D810 met 105mm 1:160 bij 1/16; ISO 400

Niet alleen de kloprozen, maar ook het ritme van de kronkelende stengels met de zaaddozen wilde ik laten zien. Hierbij liet ik mij inspireren door de gestalteerde tekenstijl van Jannoke Brinkman-Salientijn.
Nikon D800 met 210mm; 1/20s bij f/16; ISO 100.

Conclusie

Wij je af van de gebaande paden en een eigen visie ontwikkelen, dan sla je automatisch een persoonlijker en individueler weg in. Omdat je niet langer kunt toewerken naar bestaande voorbeelden van hoe het eindresultaat eruit moet zien, komt jouw proces centraal te staan. Drie inzichten die je daarbij houvast geven, zijn het werken aan een referentiekader (jouw persoonlijke binnenwereld), gerichtheid op het proces in plaats van het eindplaatje en het vermogen om te reflecteren.

Bart Siebelink is als mentor natuurfotografie gespecialiseerd in creatieve verdieping. Naast vele natuurfotografen heeft hij in de rol van docent aan de Willem de Kooning Academie te Rotterdam inmiddels ook honderden ontwerpers en kunstenaars begeleid bij hun creatieve processen. Dat heeft hem vele inzichten gebracht die hij deelt in een boek dat in oktober 2019 verschijnt. Dit artikel is daarvan een voorpublicatie. Wil je niet zo lang wachten? Je kunt Bart ook zien tijdens PIXperience op 23 maart 2019 in het Unlimited programma. Tickets via www.pixperience.org.

Deel jouw eigen-visie-foto's met
#nfhoeaan op social media

Bron: natuurfotografie magazine nr. 2 - 2019